

Београд, новембар 2021. године

Нетехнички резиме за РЦУО Ранчево, Сомбор

Клијент: ЕБРД и АФД

Припремио:	ENVICO д.о.о. Београд, Србија
Наслов:	Нетехнички резиме за РЦУО Ранчево, Сомбор
Клијент:	Европска банка за обнову и развој и Француска агенција за развој
Израдили:	др Милица Каранац, Вукица Попадић-Њуњић, др Слободан Цвејић, Оливера Вуковић, Милош Тишовић и Тијана Вељковић
Осигурање и контрола квалитета (QA/QC):	Душан Недељковић
Верзија:	1.0
Статус:	Коначан
Датум:	8. новембар, 2021. године

Садржај

Списак слика	iv
Акроними и скраћенице	v
1 УВОД.....	6
2 ОПИС ПРОЈЕКТА.....	8
3 КОНТЕКСТ	10
3.1 Историја развоја и планирања Пројекта.....	10
3.2 Тренутно стање чинилаца животне средине и социјалних питања	10
4 ПОСТУПАК ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ.....	13
4.1 Поступак процене утицаја на животну средину и јавне консултације	13
4.2 Јавне консултације	13
5 САЖЕТИ ПРИКАЗ ПОТЕНЦИЈАЛНО ШТЕТНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА.....	14
5.1 Утицаји током фазе изградње	14
5.2 Утицаји током рада и одржавања постројења	15
6 РЕЗИМЕ ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА ЗА УБЛАЖАВАЊЕ И УПРАВЉАЊЕ УТИЦИЈАМА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА.....	18
6.1 Фаза изградње.....	18
6.2 Фаза рада и одржавања.....	20
7 КОМУНИКАЦИЈЕ	22

Списак слика

Слика 1 Макро локација пројекта РЦУО Ранчево	7
--	---

Акроними и скраћенице

А и С	Опис
АФД	Француска агенција за развој
СЕМР	План управљања животном средином и друштвом
ЕИА	Процена утицаја на животну средину
ЕРРР	План приправности-спремности за деловање у ванредним ситуацијама
ИРА	Међународно значајна подручја за биљке
ISO	Међународна организација за стандардизацију
МВТ	Механичко биолошки третман
ОЕСМР	Оперативни план заштите животне средине и социјалних питања
РІУ	Јединица за имплементацију пројекта
СЕР	План ангажовања заинтересованих страна
БЗР	Безбедност и здравље на раду
ГУП	Градска управа Сомбор
ЕСАР	Акциони план за заштиту животне средине и социјална питања
ЕСАР	Извештај о процени утицаја на животну средину и социјална питања
ЕБРД	Европска банка за обнову и развој
ЕУ	Европска унија
ЈКП	Јавно комунално предузеће
ЛЗО	Лична заштитна опрема
РС	Република Србија
РЦУО	Регионални центар управљања отпадом
ТМП	План управљања саобраћајем

1 УВОД

Европска банка за обнову и развој („ЕБРД“) и Француска развојна агенција (АФД) („Банке“) разматрају давање сувереног зајма до 100 милиона евра („Зајам“ или „Зајам ЕБРД“) Републици Србији („Зајмопримац“) за финансирање побољшања критичних система управљања комуналним чврстим отпадом у неколико градова у земљи („Програм“) што укључује изградњу РЦУО Сомбор.

Планирани РЦУО Сомбор налази се на територији Града Сомбора који припада Западнобачком управном округу, на територији АР Војводине у северозападном делу Републике Србије (Слика 1).

РЦУО је планиран између тела постојеће несанитарне депоније и локалног општинског пута. У близини предметне локације нема стамбених објеката. Најближа насеља су Билићи и Ранчево који су удаљени око 1.000 m, јужно и северно од Центра (Слика 1). РЦУО се налази 11,5 km од Града Сомбора, а 6 km од северне градске обилазнице.

РЦУО ће обезбедити управљање отпадом за град Сомбор и општине Апатин, Кула, Оџаци и Бач у Западнобачком региону.

Слика 1 Макро локација пројекта РЦУО Ранчево
(Извор: Google Earth)

2 ОПИС ПРОЈЕКТА

Основни циљ Пројекта наведен у приложеној документацији је изградња Регионалног центра управљања отпадом у оквиру постојећег комплекса несанитарне депоније „Ранчево“ у Сомбору, укључујући изградњу постројења за механичко-биолошки третман (МВТ) са пратећим објектима и одлагање мешаног и амбалажног комуналног отпада.

Очекује се изградња следећих објеката у оквиру РЦУО:

- Објекти за пријем и складиштење комуналног отпада и индустријског отпада.
- Постројење за третман отпада укључује:
 - сектор за механички третман отпада,
 - сектор за био сушење отпада,
 - сектор за производњу чврстог горива добијеног из отпада,
 - сектор за ручну селекцију примарно сортираног амбалажног отпада,
 - сектор за пресовање и складиштење материјала,
 - помоћне структуре које омогућавају функционисање РЦУО.

Имајући у виду да део расположиве Пројектне документације (План детаљне регулације за проширење капацитета депоније у Панчеву – центар за третман отпада) наводи да је планирана изградња санитарних касета, грађевинска дозвола, Студија о процени утицаја на животну средину и Студија изводљивости не садрже податке о изградњи санитарне касете нити процену утицаја на животну средину и социјална питања. Распожива документација и информације указују да изградња санитарних касета није предвиђена у склопу овог пројекта, већ као посебна инвестиција.

Документ „Опис пројекта Сомбор“ наводи да ће изградња три трансфер станице бити део овог пројекта. Међутим, расположива пројектна документација не садржи информације о трансфер станицама. Доступна документација и информације указују да ће локалне самоуправе бити одговорне за обезбеђивање трансфер станица.

Техничким решењем је предвиђена уградња соларне фотонапонске електране на објектима, на надстрешницама. На кровним површинама планирано је постављање 1724 PV соларних фотонапонских панела, сваки снаге 285 Wp.

За снабдевање спољне и унутрашње хидрантске мреже предвиђене су укопане армирано-бетонске противпожарне цистерне укупне запремине $V = 3 \times 300 = 900 \text{ m}^3$. Ова запремина обезбеђује пожарну резерву од 864 m^3 воде с током од 20 l/s за 12 сати.

Пројектом су предвиђене одвојене атмосферске канализационе мреже за чисту атмосферску воду и зауљену атмосферску воду. За зауљене атмосферске воде са саобраћајних површина предвиђена је посебна канализација са сепаратором масти и уља са таложником.

Како у комплексу и у његовој близини нема изграђеног комуналног колектора отпадних вода, предвиђено је пречишћавање санитарних отпадних вода у компактном биолошком постројењу.

Процедне воде које ће се стварати у процесу биолошког сушења, током разлагања биоразградивог отада (2 m³) и из биофилтера (0,5 m³) пречишћавају се у оквиру комплекса након чега се испуштају у реципијент-постојећи канал.

Механичко-биолошки третман отпада емитује испарену воду у ваздух, који се третира биофилтера.

Планирани укупан број запослених у комплексу у две смене је 54 (42 запослена у првој смени и 12 у другој смени).

3 КОНТЕКСТ

3.1 Историја развоја и планирања Пројекта

Тренутно се прикупљени комунални отпад из Града Сомбора и из општина Западне Бачке одлаже на градску несанитарну депонију „Ранчево“. Ограничене количине индустријског, грађевинског и кабастог отпада такође се одлажу на депонију.

Општина Сомбор сама управља несанитарном депонијом која је поверена ЈКР „Чистоћа“. Комунални отпад за цео град Сомбор (око 32.000 индивидуалних корисника и око 2.500 привредних и правних лица) одвози се на депонију „Ранчево“. Депонија такође прима отпад од појединачних корисника и других правних лица, који сопственим возилима превозе отпад до локације.

Комплекс има струју и видео надзор на лицу места. Депонија у Сомбору је опремљена канцеларијским просторијама, тоалетима, портирницом, надстрешницом за сву машинску опрему, ободним каналима за процедурне воде и насипом који чини тело депоније.

3.2 Тренутно стање чинилаца животне средине и социјалних питања

Квалитет ваздуха

Нема података о квалитету ваздуха за локацију РЦУО. Последњи јавно доступан извештај о квалитету ваздуха из маја 2021. године за мерно место у граду Сомбор, класификује квалитет ваздуха као задовољавајући за SO₂, NO_x и чађ, али није задовољавајући за PM₁₀. Међутим, експлоатација несанитарне депоније „Ранчево“ има значајан негативан утицај на квалитет ваздуха у окружењу, посебно током летњег периода. Најприсутније загађујуће материје у ваздуху депонија су оксиди азота и сумпора, диоксини, фурани, прашина и тешки метали. Може се претпоставити да је депонијски гас присутан и као нуспроизвод процеса разлагања депонованог отпада који садржи око 50% метана.

Поред емисија, присутни су и непријатни мириси који потенцијално утичу на квалитет живота и здравље становништва у непосредној близини депоније.

Бука у животној средини

Пројектно подручје се налази између насеља Билић и Ранчево. Најближе куће у насељу Билић налазе се на око 1.000 m од локације Пројекта, док су најближе куће у насељу Ранчево на удаљености од око 600 m од границе пројектне локације. Тренутно су главни извори буке саобраћај са оближњих локалних путева и саобраћај настао радом на депонији Ранчево. Нема података о нивоима буке у животној средини на ширем подручју депоније.

Биодиверзитет

Предметно подручје дефинисано Планом детаљне регулације за проширење капацитета депоније РЦУО Ранчево („Службени лист града Сомбора“, број 4/20) налази

се у оквиру подручја за које је покренут поступак заштите од Министарства заштите животне средине, као део заштите горњег тока реке Мостонге у Бачкој, предела изузетних одлика.

Предметна зона припада ширем еколошки значајном подручју број 4 под називом „Слатине Северне Бачке“. Такође спада у међународно значајно подручје за биљке (IPA /Important Plant Area) под називом „Северна Бачка I“.

Према Студији – Пејзаж изузетних одлика „Горње Мостонге“, једне од најраспрострањенијих заједница на бачким слатинама, у близини постојеће депоније, јесте заједница четинара (*Hordeetum hystricis*) која се развија на умерено заслањеним површинама и благо нитрофилним земљиштима деградираним испашом и антропогеним утицајем. Значајне врсте и подврсте флоре налазе се на пашњацима и ливадама између ранчерског насеља Ранчево и насеља Билић.

Планирана је изградња регионалног центра за управљање отпадом на станишту заштићених и строго заштићених дивљих врста које спадају у приоритетне типове станишта за заштиту. На овим стаништима постоје бројне строго заштићене и заштићене врсте од националног и међународног значаја. Иако се изградња неће изводити директно у заштићеној зони, на суседним земљишним парцелама Пројекат би могао имати индиректан утицај на заштићена подручја, стога ће морати да се изради План управљања биодиверзитетом на основу детаљних истраживања биодиверзитета пројектног подручја.

Културна баштина

У складу са расположивом документацијом, на предметним локацијама и у непосредној близини нема заштићених непокретних добара културног наслеђа, као ни добара регистрованих за заштиту.

Квалитет земљишта

Како постојећа депонија нема уграђено водонепропусну облогу, може се претпоставити да је на овом подручју угрожен квалитет земљишта. Није урађена основни слој заштите квалитета земљишта за локацију Пројекта.

Површинске и подземне воде

Најближа река је Дунав која се налази неких 15 km западно. Очекивани ниво подземних вода је на 4,5 m, нема података о квалитету подземних вода на локацији.

Здравље и безбедност радника и људи

Подручје депоније „Ранчево“ је само делимично ограђено и приступ није у потпуности контролисан, што представља одређени ризик за локалну заједницу. Међутим, како се подручје налази на удаљености од 500-1.000 m од најближег стамбеног објекта, са приступне тачке гледишта не представља већи ризик. Контролисани приступ и спољна безбедност су планирани током будућег рада РЦУО и сличне одредбе би требало да се примењују током периода изградње.

На овој локацији су присутни нерегистровани сакупљачи отпада (очекује се на свим осталим несанитарним депонијама у овом региону) и може се сматрати да су њихово здравље и безбедност угрожени и потенцијално угрожени због погоршаних услова животне средине на овој несанитарној депонији, укључујући присуство неконтролисаних емисија у ваздух (укључујући депонијски гас).

На основу доступних информација, радници ЈКП који тренутно послују у релевантним општинама су углавном опремљени ЛЗО и другом радном опремом. Међутим, није било доказа да радници добијају заштитне маске како би се смањио утицај емисија у ваздух и прашине на њихово здравље.

Социјална питања

Локација на којој је планирана изградња РЦУО је ненасељена. Најближи објекти околних заселака/имања удаљени су око 600 m, а најближе насеље је Билић, удаљено 1 km. Једина осетљива група која би могла бити погођена пројектом, индиректно кроз затварање локалних несанитарних депонија, су неформални сакупљачи отпада. Уочени су током посете Консултанта, али оцена да је избор секундарних сировина прилично симболичан и да га спроводе нерегистровани сакупљачи отпада указује да је број неформалних сакупљача отпада а њихова активност малог обима.

4 ПОСТУПАК ПРОЦЕНЕ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

4.1 Поступак процене утицаја на животну средину и јавне консултације

За Пројекат, Одељење за пољопривреду и заштиту животне средине Града Сомбора, издало је сагласност на Студију о процени утицаја на животну средину (eng. Environmental Impact Assessment, EIA) бр. 501-122/2020-XI од 27.7.2020. Процес израде EIA је укључио обавезну јавну презентацију и расправу. У складу са Решењем о сагласности на EIA студију нису примљени никакви коментари заинтересованих страна.

Пројекат је добио грађевинску дозволу, што значи да је надлежни орган, Одељење за просторно планирање, урбанизам и грађевинарство, потврдио, између осталог, да је Пројекат за грађевинску дозволу у складу са EIA студијом.

4.2 Јавне консултације

У фебруару 2020. године, Градско веће Града Сомбора усвојило је План детаљне регулације за проширење капацитета депоније РЦУО Ранчево („Службени лист Града Сомбора“, бр. 4/20). У складу са захтевима Закона о планирању и изградњи, документи просторног планирања су предмет јавних расправа. Информације о јавним консултацијама објављене су на званичном сајту Града Сомбора, као и у локалним новинама. Међутим, нема доступних информација да ли су примљени коментари заинтересоване јавности и како су адресирани.

5 САЖЕТИ ПРИКАЗ ПОТЕНЦИЈАЛНО ШТЕТНИХ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Очекује се да ће укупни дугорочни утицаји пројекта бити позитивни. Утицаји изградње ће бити привремени и специфични за локацију и не очекује се да ће имати значајне утицаје на животну средину и заједницу ако се адекватне мере ублажавања благовремено дефинишу и примене. Иако ће током рада РЦУО бити присутни неки утицаји, не очекује се да ће они бити значајни ако се спроводе превентивне мере за ублажавање утицаја на животну средину и социјална питања. Међутим, неки утицаји на животну средину релевантни за изградњу и коришћење санитарних касета (који нису део овог пројекта) за одлагање отпада на РЦУО и затварање постојеће несанитарне депоније Ранчево потенцијално би могли имати значајан утицај на животну средину ако се њима не управља на одговарајући начин и уколико исти није усклађен са прописима који се односе на животну средину и социјална питања у складу са захтевима Зајмодавца.

Сажетак главних утицаја и њихова карактеризација је представљен у наставку. Детаљнији утицаји представљени су у Извештају о процени утицаја на животну средину и социјална питања (енг. Environmental and Social Appraisal Report, ESAR).

5.1 Утицаји током фазе изградње

Већина утицаја током извођења грађевинских радова је мала/средња због чињенице да ће се активности обављати на ограниченом подручју. Само активности које ће се спроводити ван подручја Пројекта, или где утицаји могу да се протежу ван локације, карактеришу се средње величине, на подземне и површинске воде. Изузетак су аспекти здравља и безбедности људи и радника због високо ризичних радова на рушењу и руковању грађевинским машинама.

Значај утицаја утврђује према чиниоцима животне средине и социјалних питања који ће бити погођени и потенцијалним нивоом утицаја. Већина утицаја се оцењује као низак и средњи. Већина утицаја током фазе изградње ограничена је на локацију изградње на којој нема стамбеног простора.

Следећи утицаји се процењују као потенцијално **велики**:

- Здравствени и безбедносни аспекти операција су са већим ризицима, где исходи могу бити лаке и тешке повреде или смртни случајеви (и здравље и безбедност на раду и у заједници).
- Утицај на површинске и подземне воде као резултат потенцијалног изливања током фазе изградње, иако мале количине, може потенцијално имати велики значај због својства опасних материја која могу значајно да загаде површинске и подземне воде чак и у случају малих изливања.
- Утицај на биодиверзитет, иако ограничен у времену и простору током фазе изградње, потребно је додатно проценити да би се потврдио значај (потенцијално висок), с обзиром да се пројектно подручје налази у национално и међународно важним подручјима, са потенцијалним присуством заштићених подручја укључујући и строго заштићене врсте и њихова станишта.

Већина утицаја је окарактерисана као **реверзибилна**, због саме природе утицаја, осим следећих:

- уклањање површинског слоја земљишта. Као што је детаљно објашњено у претходним поглављима, земљиште на подручју Пројекта налази се на грађевинском земљишту и не користи се у пољопривредне сврхе;
- стварање отпада је неповратно; међутим, поновна употреба отпада биће опција која се процењује након извршене карактеризације отпада;
- изливање загађујућих материја и опасних материја у подземне и површинске воде. Међутим, све су то мале количине и не очекују се значајни утицаји на површинске или подземне воде;
- Грађевински радови на подручју РЦУО могу имати неповратан утицај на биодиверзитет, посебно ако се њима не управља на одговарајући начин, због потенцијалног присуства заштићених и строго заштићених врста.
- Здравствени и безбедносни аспекти активности су са већим ризицима, где исходи могу бити лаке и тешке повреде или смртни случајеви.

Обим утицаја је углавном локализован на подручју градилишта, а трајање је ограничено на фазу рушења и изградње. У овом тренутку нема информација колико ће ова фаза трајати.

5.2 Утицаји током рада и одржавања постројења

Велики део утицаја који се односи на рад и одржавање ће бити мали и вршиће се на ограниченом подручју, углавном унутар РЦУО. Изузетак је управљање безбедношћу саобраћаја током експлоатације које се препознаје као средњи, јер излази из непосредне зоне РЦУО. Сакупљање и транспорт отпада који настаје у региону утицаће на безбедност саобраћаја на локалним путевима.

Значај утицаја утврђује се на основу тога који део животне средине и заједнице ће бити погођен односно ефектом на обим могућег утицаја.

Због ограниченог обима Пројекта, већина утицаја ће бити малог до средњег значаја. Већина негативних утицаја током рада ограничена је на локацију радова, с обзиром да се РЦУО налази даље од оближњих заједница (Билић 500 m, Ранчево 1.000 m, Град Сомбор 6,5 km), и на подручју где се налазе осетљиви рецептори у непосредној близини (школе, вртићи, болнице, домови културе и забаве и др.).

Следећи утицаји се процењују као утицаји **средњег значаја**:

- Загађење површинских и подземних вода услед случајног изливања опасних материја/горива/мазива. Иако ове врсте незгода могу имати значајан утицај, све су то мале количине и не очекују се значајни утицаји на површинске или подземне воде. Стога се оцењује као ниско/средње.
- Могући негативни утицаји средњег значаја на животну средину и здравље људи могу настати услед неадекватног управљања различитим врстама отпада током рада РЦУО (мешани комунални отпад, метални и други отпад који се може рециклирати, опасан отпад у процесима механичког третмана, муљ од третмана отпадних вода

процес, дрво (ивер), биоразградиви део отпада након биолошког третмана и отпад из таложника сепаратора масти и уља);

Велики значај придаје се следећим утицајима

- Приступ угрожених заједница безбедном одлагању комуналног отпада.
- Укупни позитивни утицаји на животну средину као резултат имплементације пројекта.
- Потенцијални утицај инцидената на здравље и безбедност на раду током рада и одржавања може се оценити као висок у зависности од тежине повреде. Међутим, примена захтева националног законодавства о безбедности на раду, као и међународних и добрих индустријских стандарда заштите на раду, требало би да ограничи могући утицај на здравље и безбедност на раду.
- Могући утицај на управљање безбедношћу саобраћаја на локалним путевима током рада РЦУО (сакупљање и пренос прикупљеног отпада) се оцењује као висок, због нивоа очекиваног саобраћаја транспорта отпада и осетљивости прималаца (сви чланови заједнице сматрају се осетљивим). Очекује се да ће се ови утицаји контролисати кроз адекватно управљање саобраћајем, едукацију возача камиона за отпад и угрожене заједнице.
- У време израде ESAR-а није било информација о временском оквиру за изградњу санитарних касета, укључујући планирану уградњу водонепропусног слоја, контролу процедурних вода и депонијских гасова. Ако санитарне касете нису изграђене у складу са релевантним стандардима (укључујући обезбеђивање контроле процедурних вода и депонијских гасова) пре почетка рада РЦУО, потенцијални утицај на животну средину (и безбедност) од неконтролисаног испуштања депонијског гаса и недостатка сакупљања и третмана процедурних вода могао би бити веома висок.

Када је у питању **реверзибилност** утицаја, број могућих утицаја се сматра неповратним:

- Стварање отпада је неповратно, али се може ограничити ако се отпад поново користи;
- Загађење узроковано изливањем загађујућих материја и опасних материја у подземне и површинске воде. Случајно изливање горива или мазива ускладиштених у радионицама (ако ће се одржавати возила на лицу места) или услед квара, иако случајне природе и мале величине, може имати неповратан утицај на животну средину. Као што је већ поменуто, све су то мале количине и не очекују се значајнији утицаји на површинске или подземне воде;
- Слично, неадекватно управљање санитарном канализацијом, испирањем са одржавања постројења РЦУО и зауљене атмосферске воде може довести до неповратних утицаја;
- Иако су аспекти здравља и безбедности на раду мањи од ризика у поређењу са онима који су идентификовани током изградње, инциденти у вези са здрављем и здрављем на раду имају потенцијал да буду иреверзибилни (фатални или инвалидитет) ако се ризицима по здравље и безбедност не управља на одговарајући начин;
- Слично наведеном, могући утицаји недостатка контроле депонијског гаса, као и контроле и третмана процедурних вода из санитарних касета (ако нису изграђени пре почетка рада у складу са релевантним стандардима) се процењују као неповратни.

Обим утицаја је углавном локализован на месту рада, осим када је у питању управљање безбедношћу саобраћаја на локалним путевима, везано за сакупљање и транспорт отпада до РЦУО. Такође, позитивни утицаји на погођене заједнице крећу се од локалних до регионалних, побољшавајући приступ услугама које се односе на безбедно управљање комуналним отпадом.

Уопштено говорећи, **трајање** ових утицаја углавном зависи од трајања Пројекта. У овом тренутку нема информација колико ће ова фаза трајати. Неки од утицаја се процењују као ограничени/случајни због њихове случајне природе.

6 РЕЗИМЕ ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА ЗА УБЛАЖАВАЊЕ И УПРАВЉАЊЕ УТИЦИЈАМА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Ово поглавље описује превентивне мере за избегавање, минимизирање, ублажавање или мере компензације утицаја на животну средину и социјална питања на прихватљив ниво, као и решавање других питања из ових области.

6.1 Фаза изградње

Ова фаза израде Пројекта предвиђа рушење постојећих објеката и изградњу нових објеката (Извођач). Очекује се да ову фазу реализују Градска управа Сомбор (ГУП) уз подршку Министарства заштите животне средине преко Јединице за имплементацију пројекта (енг. Project Implementation Unit, PIU) и Јавно комуналног предузећа Чистоћа Сомбор (ЈКП).

Обавезе ГУП/PIU/ЈКП:

- Успоставити етички принцип у процесима издавања дозвола, како би се избегао сукоб интереса, с обзиром да је ГУП и инвеститор и тело за издавање дозвола у овом пројекту;
- Набавка услуга од грађевинских фирми за извођење грађевинских радова, монтажу постројења и опреме спровести по стандардима и прописима о јавним набавкама у којима су унети захтеви зајмодаваца;
- У позиву за подношење предлога за Надзор и Извођача радова, неопходно је укључити све захтеве у вези са животном средином и социјалним питањима (као што је дефинисано у ESAR - у и Акционом плану за заштиту животне и социјална питања (енг. Environmental and Social Action Plan, ESAP);
- Успоставити праћење и надзор спровођења мера безбедности и здравља на раду, у складу са важећим прописима о заштити на раду током изградње и експлоатације;
- Осигурати изградњу санитарних касета у складу са националним и међународним стандардима за изградњу депоније пре почетка рада РЦУО. Санитарне касете као минимум треба да обезбеде непропусну облогу, третман процедурних вода и контролу депонијског гаса;
- Осигурати безбедно одлагање насталог отпада у санитарне касете у складу са важећим прописима о заштити животне средине;
- Обезбедити у најкраћем могућем року израду пројектне документације и санацију постојеће несанитарне депоније Ранчево (придружени пројекат), која има кумулативне утицаје на РЦУО;
- Надгледати спровођење мера безбедности и сигурности заједнице током изградње;
- Информисати јавност о мерама заштите животне средине и безбедности на раду и резултатима праћења током грађевинских и припремних радова;
- Извршити истраживања биодиверзитета подручја како би се јавност информисала о почетном стању биодиверзитета, идентификовала и мапирала критична станишта и дефинисао План управљања биодиверзитетом пре почетка грађевинских активности;

- Одредити буџет за горе наведене услуге.

ГУП/РІУ/ЈКП су такође одговорне за следеће:

- Спровођење захтева за заштиту животне средине регулишу: Државни органи за заштиту животне средине, зајмодавци и друге институције, Закон о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 72/09, 43/11, 14/16, 76/18 и 95/18);
- Спровођење EHSS захтева у документацији набавке, ToR за грађевинске и уговорне спецификације;
- Обезбеђење надзора праћења животне средине путем независних консултантских услуга;
- Припрема релевантних (најмање годишњих) извештаја о напретку спровођењу захтева за заштиту животне средине, безбедности и здравља (и националних и међународних захтева, захтева Зајмодаваца и захтева добре међународне праксе).

Обавезе извођача радова:

- Извођач је одговоран за спровођење мера за смањење утицаја на животну средину и здравље и безбедност током припремних и грађевинских радова;
- Извођач треба да именује стручњаке за заштиту животне средине, безбедност и здравље на раду који ће бити одговорни за свакодневно спровођење и управљање одговорностима Извођача;
- Извођач обезбеђује мониторинг животне средине „почетно стање” (чинилаца животне средине за квалитет земљиште, квалитет ваздуха, буку, квалитет површинских и подземних вода) пре почетка радова на РЦУО, током фазе мобилизације;
- Извођач припрема План управљања животном средином и друштвом (енг. Construction Environmental and Social Management Plan, CESMP) за специфичну локацију. CESMP дефинише детаљне мере ублажавања у складу са захтевима EIA, ESAP, уговора о изградњи, директива ЕУ, захтева зајмодаваца и добре међународне праксе;
- CESMP треба да укључи следеће под-планове и процедуре као минимум: Организациону структуру, улоге и одговорности за управљање захтевима у вези са заштитом животне средине, социјалним питањима, здрављем и безбедношћу; План управљања радом; План управљања отпадом; План превенције загађења; План управљања биодиверзитетом; План управљања БЗР; План управљања здрављем и безбедности заједнице; Процедура/план промене пројекта; План/процедура управљања ланцем снабдевања; План мониторинга; врста извештаја и учесталост извештавања;
- План управљања биодиверзитетом који ће се израдити пре почетка фазе изградње, у складу са налазима основних истраживања биодиверзитета;
- Извођач радова припрема и као део CESMP-а или као самосталан документ План управљања здрављем и безбедношћу;
- Извођач ће бити одговоран за израду План приправности-спремности за деловање у ванредним ситуацијама (енг. Emergency Preparedness and Response Plans, EPRP) у складу са захтевима и ризицима идентификованим у EIA Извештају, ESAP пре почетка радова. EPRP треба доставити консултанту за надзор пројекта на одобрење;
- Извођач обавља све пројектне активности у складу са Планом управљања здрављем и безбедношћу, националним законодавством и захтевима Зајмодавца у погледу здравља и безбедности;
- Осигурава безбедно одлагање насталог отпада у складу са важећим еколошким прописима;

- У складу са чланом 109. Закона о културном наслеђу („Службени гласник РС”, бр. 71/94, 52/11 (др. закон), 99/11 (др. закон) обавеза Извођача и Пројекта је да, уколико наиђе на археолошко налазиште или археолошке објекте, одмах обустави радове и обавести надлежни Завод за заштиту националних споменика и предузме мере да пронађени објекат не буде оштећен, уништен и сачуван на месту и локацији на којој је откривен;
- У складу са одредбама Закона о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16 и 95/18 (др. закон)), забрањено је испуштање непречишћених отпадних вода у окружење и крајњег реципијента;
- Извођач обезбеђује да буџет за спровођење потребних мера ублажавања и активности праћења дефинисаних у CESMP-у буде укључен у трошкове Пројекта као посебна ставка.

6.2 Фаза рада и одржавања

Ова фаза развоја Пројекта предвиђа рад РЦУО и пратеће одржавања. Ову фазу спроводе Градска управа Сомбор (ГУП) и Јавно комунално предузеће Чистоћа Сомбор (ЈКП).

ГУП/ЈКП/Оператер:

- Оператер успоставља систем управљања радовима у складу са међународно признатим стандардима (ISO стандарди 14001 и 45001 и пратећим потребним документима, плановима и процедурама). Сертификација није обавезна;
- Развија оперативни План управљања животном средином и друштвом (енг. Operation Environmental and Social Management Plan, OESMP), који ће укључити све неопходне под-планове/процедуре за животну средину и здравље и безбедност пре почетка рада;
- OESMP укључује минимум следеће под-планове и процедуре: План управљања отпадом; Праћење и управљање загађењем земљишта и подземних вода; Третман и праћење процедних вода; План превенције загађења; План управљања биодиверзитетом; План управљања БЗР; План управљања саобраћајем (енг. Transport Management Plan, TMP); План управљања здрављем и безбедности заједнице; Захтеви за особљем обезбеђења; Механизам притужби; Објављивање информација и ангажовање заинтересованих страна; План мониторинга;
- Као део Система управљања операцијама, Оператор ће успоставити Систем управљања безбедношћу који ће обезбедити припрему и спровођење EPRP у складу са захтевима дефинисаним у EIA Студијама (израђена и добијена сагласности од стране надлежног органа у складу са поступком и захтевима националног законодавства) и прописима ЕУ.
- EPRP ће обезбедити координацију и комуникацију између РЦУО и релевантних регионалних и националних власти у случају акцидентних ситуација;
- Развити организациону структуру за оперативну фазу која ће обезбедити да Оператер именује искусне стручњаке за управљање отпадом, животном средином и здрављем и безбедношћу, чија ће одговорност бити имплементација Система управљања операцијама и свих његових делова;
- Планирање управљања отпадом у Регионалном центру за управљање отпадом треба да буде у складу са Стратегијом управљања отпадом;

- Успоставља редован мониторинг животне средине (квалитет ваздуха, буке, површинске и подземне воде и квалитет земљишта) и ажурирати Програм мониторинга РЦУО, у складу са важећим прописима о заштити животне средине;
- У складу са одредбама Закона о водама („Службени гласник РС”, бр. 30/10, 93/12, 101/16 и 95/18 (др. закон)), забрањено је испуштање непречишћених отпадних вода у окружење и крајњег реципијента;
- Обавезно је редовно, тромесечно, вршити испитивање квалитета отпадних вода на месту испуштања, преко акредитованих лабораторија, које су дужне да узоркују и испитају квалитет више различитих узорака и да на основу добијених узорака издају Мишљење о квалитету отпадних вода;
- Оператер је дужан да управља отпадом у складу са одредбама националног и законодавства ЕУ, укључујући све захтеве и мере дефинисане у ЕИА Студијама (израђена и добијена сагласности од стране надлежног органа у складу са поступком и захтевима националног законодавства) и ESAP-ом;
- Одређује буџет за горе наведене услуге;
- Још једно питање везано за друштвени утицај којим се овде треба бавити је транспарентност у поступку запошљавања. Клијент ће водити процес запошљавања на отворен начин и у складу са релевантним законима.

7 КОМУНИКАЦИЈЕ

У наставку је представљен општи принцип жалбеног механизма који треба имплементирати. Када се регионални центар за управљање отпадом успостави као ново правно лице, биће објављени тачни подаци о контакт особама за жалбе.

Механизам за жалбе специфичан за пројекат биће дизајниран за имплементацију Пројекта и описан у SEP-у за све фазе пројектног циклуса. Регионална санитарна депонија за комунални отпад на локацији Ранчево је кључни актер механизма. Свако лице или организација може да пошаље коментаре, жалбе и/или захтеве за информацијама лично или путем телефона или е-поште на Регионалну санитарну депонију за комунални отпад – Новоосновано предузеће. Директор Предузећа и председник Скупштине задужени су за решавање свих притужби и прослеђивање притужби јавности.

Жалбе у вези са пројектом ће се прикупљати током фазе пред-изградње, током извођења грађевинских радова, као и током фазе рада. Један од најважнијих принципа је принцип анонимности. Механизам ће омогућити да се жалбе подносе анонимно. Све информације о носиоцу притужбе ће се третирати поверљиво.

Подношење притужби неће сносити никакве трошкове за носиоца жалбе. Све притужбе, било да су примљене усмено или писмено, треба да буду категорисане и евидентиране у Регистру жалби. Дневник притужби ће имати све неопходне елементе за разврставање притужби према полу и локацији особе која је евидентира, као и према врсти притужбе.

Лицу/организацији која је поднела притужбу и која очекује одговор треба доставити контакт податке особе одговорне за њено решавање и предвиђено време за њено решавање. Ако се било која притужба не може решити или ако није потребна никаква радња, подносиоцу жалбе ће бити достављено детаљно објашњење/образложење зашто проблем није решен. Одговор ће такође садржати објашњење о томе како особа/организација која је поднела притужбу може да настави са жалбом у случају да исход није задовољавајући.

На све жалбе биће одговорено у року од 30 радних дана од подношења. У случају кашњења, подносиоци жалбе ће бити обавештени о разлозима кашњења и очекиваном времену када ће њихова притужба бити решена. Предложено решење треба да буде потврђено са подносиоцем жалбе пре спровођења како би се непотребне/неоправдане радње свеле на минимум. Ако се слажу са приступом, спроводе се потребне радње за решавање проблема.

Завршетак радњи треба да буде забележен у дневнику жалби.

Након спроведених радњи, треба потврдити код подносиоца жалбе да је задовољан резултатима. Сваки даљи одговор подносиоца жалбе треба да буде у циљу процене да ли је жалба затворена или су потребне даље мере. Ако су незадовољни предложеном радњом или коначним исходом, жалбу треба поново размотрити.

Имплементација Плана ангажовања заинтересованих страна је општа одговорност Регионалне санитарне депоније за комунални отпад – Жалбе компаније и извођача у вези са грађевинским активностима биће решаване заједно са извођачима радова.

Консултант:

ENVICO д.о.о. Београд
Вардарска 19/IV
11000 Београд, Србија
Тел: +381 11 64 17 257

Клијент:

ЕБРД и АФД